

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

7.

KURYER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 22-го Января — 1837 — Wilno. Piątek. 22-go Stycznia.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 15-го Января.

6-го сего Января, въ день Богоявленія Господня и празднованія Рожденія Ея Императорскаго Высочества Государыни Великой Княгини АННЫ ПАВЛОВНЫ, совершена была въ Придворномъ Соборѣ Зимняго Дворца Преосвященнымъ Архіепископомъ Ярославскимъ и Ростовскимъ Филаретомъ, съ Членами Синода и Придворнымъ Духовенствомъ, Божественная Литургія, въ присутствіи Его Величества Государя Императора, Его Императорскаго Высочества Государя Наслѣдника Цесаревича, и Его Королевскаго Высочества Принца Карла Прусскаго. Члены Государственнаго Совѣта, Министры, Придворныя Особы, Генералы, Штабъ и Оберъ-Офицеры Гвардіи, Арміи и Флота, находились также при Литургіи, по окончаніи коей, былъ крестный ходъ, слѣдовавшій чрезъ залу Дворца, на устроенную у берега рѣки Невы Гурдань, гдѣ происходило съ обыкновенною церемоніею, при пушечныхъ выстрѣлахъ съ Петропавловской крѣпости, водоосвященіе и окропленіе знаменъ и штандартовъ, роты Дворцовыхъ Гренадеръ, полковъ Лейбъ-Гвардіи и Военно Учебныхъ заведекій, совершаемое Митрополитомъ Грузинскимъ Іоною.

Ея же Величество Государыня Императрица и Ихъ Императорскія Высочества Великія Княжны МАРІЯ НИКОЛАЕВНА и ОЛЬГА НИКОЛАЕВНА, изволили слушать Литургію въ малой церкви Зимняго Дворца.

Въ то же время, въ залахъ Зимняго Дворца и Портретной Галлерей, составленъ былъ изъ отрядовъ Гвардейскихъ полковъ и Военно-Учебныхъ заведеній, парадъ, расположенный слѣдующимъ порядкомъ:

Въ Портретной Галлерей: рота Дворцовыхъ Гренадеръ.

Въ Бѣломъ залѣ были выстроены взводы полковъ Кавалергардскаго Ея Величества, Л. Гв. Коннаго, Кирасирскаго Его Величества, Конно-Гренадерскаго, Уланскаго, Гусарскаго, и Казачьяго, и музыканты Кавалергардскаго Ея Величества полка.

Въ Фельдмаршальскомъ залѣ: взводы Атаманскаго Его Высочества Наслѣдника полка, Л. Гв. Конно-Піонернаго эскадрона, Образцоваго Кавалерійскаго полка, Павловскаго и Морскаго Кадетскихъ Корпусовъ, и музыканты сего послѣдняго Корпуса.

Въ маломъ Аванзалѣ: взводы 1-го и 2-го Кадетскихъ Корпусовъ и Дворянскаго полка, со своимъ хоромъ музыкантовъ означенныхъ Корпусовъ.

Въ коридоръ парадной лѣстницы, взводы полковъ: 1-й и 2-й Гвардейскихъ пѣхотныхъ дивизій, Л. Гв. Литовскаго и Волынскаго полковъ; Л. Гв. Сапернаго баталіона, Гвардейскаго экипажа, Учебнаго Сапернаго и Гарнизоннаго баталіоновъ, Образцоваго пѣхотнаго полка и музыканты полковъ: Л. Гв. Преображенскаго, Московскаго и Волынскаго.

Знамена и штандарты находились впереди своихъ взводовъ.

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, dnia 15-go Stycznia.

Dnia 6-go ter. miesiąca, w dzień Zjawienia się Pańskiego i obchodu urodzin JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI PANI WIELKIEJ XIĘŻNY ANNY PAWŁOWNY, odprawiona była w Soborze Dworu Zimowego Pałacu przez Przewielebnego Arcybiskupa Jarosławskiego i Rostowskiego Filareta, z Członkami Synodu i Nadwornym Duchowieństwem, Święta Liturgia, w obecności NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA JEJ MOŚCI, JEJ CESARSKIEJ WYSOKOŚCI PANI NASTĘPCY CESARZEWICZA i JEJ KRÓLEWSKIEJ WYSOKOŚCI XIĘCIA KAROLA PRUSKIEGO. Członkowie Rady Państwa, Ministrowie, Osoby Dworu, Jenerałowie, Sztab i Ober-Oficerowie Gwardyi, Armii i Flotty. znajdowali się także na Mszy Świętej, po skończeniu której nastąpiła processya, przez sale Pałacu, do urządzonego u brzegu rzeki Newy Jordannu, gdzie się odbył ze zwyczajną ceremonią, wśród huku dział z twierdzy Petropawłowskiej, obrząd poświęcenia wody i pokropienie nią chorągwi i sztandarów, rot Pałacowych Grenadyerów, półków Gwardyi i Woyskowo-Uczebnych zakładów, wykonywany przez Gruzyjskiego Metropolitę Jonaszę.

NAYJAŚNIEJSZA PANI CESARZOWA JEJ MOŚĆ i Ich CESARSKIE WYSOKOŚCI WIELKIE XIĘŻNICZKI MARYA NIKOŁAJEWNIA i OLGA NIKOŁAJEWNIA, raczyły słuchać Mszy Świętej w kaplicy Zimowego pałacu.

W tymże czasie, w salach Zimowego pałacu i Galeryi Portretowej, złożona była z oddziałów półków Gwardyi i Woyskowo-Uczebnych zakładów, parada, następnym porządkiem rozstawiona.

W Galeryi Portretowej: rota Grenadyerów Pałacowych.

W sali Białej uszykowane były plutony półków: Kawalergardów CESARZOWEJ JEJ MOŚCI, Konnego Gwardyi, Kirysyerskiego CESARZA JEJ MOŚCI, Konno-Grenadyerskiego, Ułańskiego, Huzarskiego i Kozackiego, tudzież muzyka półku Kawalergardów NAYJAŚNIEJSZEJ CESARZOWEJ JEJ MOŚCI.

W sali Feldmarszałkowskiej: plutony półku Aтаманського JEJ WYSOKOŚCI NASTĘPCY, Gwardyi szwadronu Konnych Pionierów, Wzorowego półku jazdy, Pawłowskiego i Morskiego Korpusów Kadeckich i muzyka tego ostatniego Korpusu.

W małej przedsali: plutony 1-go i 2-go Korpusów Kadeckich i półku Dworzańskiego, z połączonym chorem muzyki pomienionych Korpusów.

Na korytarzu paradnych schodów, plutony półków: 1-szy i 2-gi Gwardyjskich piesznych dywizy, półków Gwardyi Litewskiego i Wołyńskiego; Gwardyi batalionu Saperów, ekwipażu Gwardyi, Uczebnego Saperów i Garnizonowego batalionów, Wzorowego półku piechoty, tudzież muzyka półków: Gwardyi Преображенського, Москiewskiego i Wołyńskiego.

Znamiona i sztandary znajdowały się przed swymi plutonami.

Командовали парадомъ:

Войсками отдѣльнаго Гвардейскаго Корпуса Генераль-Адъютантъ *Вистромъ*; всѣми взводами Военноучебныхъ заведеній Его Свѣтлости, Принцъ Петръ *Ольденбургскій*; всею пѣхотою Генераль-Адъютантъ *Ушаковъ*; всею Кавалеріею Генераль-Лейтенантъ *Кноррингъ*; взводами въ Бѣломъ залѣ расположенными: Гвардейской Кирасирской дивизіи, Генераль-Адъютантъ Графъ *Апраксинъ*; легкой Гвардейской дивизіи, Генераль-Лейтенантъ *Пенхержевскій*. Взводами въ Фельдмаршальскомъ залѣ расположенными: Л. Гв. Конно-Піонернаго эскадрона, Атаманскаго Его Высочества Наслѣдника и Образцоваго Кавалерійскаго полковъ, Генераль-Маіоръ *Ланской*; а Павловскаго и Морскаго Кадетскихъ Корпусовъ, Полковникъ *Главацкій*; взводами въ Маломъ залѣ расположенными, Генераль-Маіоръ *Пуцинъ*.

Въ 10½ часовъ, музыка всѣхъ полковъ возвестила о прибытіи Его Императорскаго Величества. Государь Императоръ изволилъ обходить ряды войска и приветствовалъ оное. — Послѣ чего Его Величество, въ сопровожденіи Государя Наслѣдника Цесаревича и Его Королевскаго Высочества Принца *Карла Прусскаго*, изволилъ шествовать чрезъ Портретную Галлерею въ Церковь.

По окончаніи Литургіи, когда Его Императорское Величество, предшествуемый Духовенствомъ, изволилъ пройти на Иорданъ, знамена и штандарты присоединились къ крестному ходу.

Послѣ Священнодѣйствія на Иорданъ, вся процессія, въ томъ же порядкѣ, возвратилась въ Церковь, а знамена присоединились къ своимъ взводамъ. Церемонія кончилась въ часъ по полудни.

Высочайшій Рескриптъ,

Данный Г. Генераль-Адъютанту Киселеву.

Указомъ, даннымъ въ сей день Правительствующему Сенату, признавъ нужнымъ учредить для управленія Департаментомъ Государственныхъ Имуществъ Временный Совѣтъ съ тѣмъ, чтобы дѣла, подлежащіе Моему разрѣшенію, поступали ко Мнѣ чрезъ васъ, Я поручаю вамъ докладывать Мнѣ по сему дѣламъ и приводить въ исполненіе Мои повелѣнія.

Пребываю къ вамъ всегда благосклоннымъ.

На подлинномъ подписано Собственною Его Императорскаго Величества рукою:

НИКОЛАЙ.

Въ С.-Петербургѣ.
7-го Января 1837.

— Высочайшимъ Приказомъ, 5-го Января, Курляндскаго Уланскаго полка Полковникъ *Эмме 2-й* уволенъ отъ службы Генераль-Маіоромъ, съ мундиромъ и пенсіономъ одной трети жалованья.

— Въ Высочайшемъ Указѣ, отъ 7-го Января, изображено: „До окончательнаго преобразованія устройства Государственныхъ Имуществъ, признали Мы нужнымъ учредить Временный Совѣтъ для управленія Департаментомъ Государственныхъ Имуществъ, на нижеслѣдующихъ основаніяхъ:

1-е, Временному Совѣту, по разрѣшенію дѣлъ на него возлагаемыхъ, присвоится власть и ответственность Директора и Министра.

2-е, Дѣла, подлежащіе Нашему разрѣшенію, представляются отъ Временнаго Совѣта чрезъ Генераль-Адъютанта *Киселева*, который Намъ докладывать ихъ и приводить въ исполненіе Наши повелѣнія.

3-е, Для точнѣйшаго опредѣленія обязанностей и ответственности Совѣта, имѣть быть составлена особая Инструкція, которая, по утвержденіи Нашемъ, дана будетъ Временному Совѣту въ руководство.

Членами Совѣта назначаются Сенаторы: Генераль-Лейтенантъ *Княжнинъ*, Тайные Совѣтники: *Фроловъ* и *Демьянъ Козубей* и состоящій при III Отдѣленіи Собственной Нашей Канцеляріи Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, Камергеръ Князь *Голицынъ*.

За сѣмъ званіе Директора Департамента Государственныхъ Имуществъ упраздняется.“ (*А. В.*)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Вѣна, 10-го Января.

Находящіеся здѣсь офицеры Турецкой арміи для упражненія въ наукахъ и военныхъ свѣдѣніяхъ, получили отъ Султана дозволеніе оставаться еще долѣе и еще обучаются службѣ по кавалеріи; о успехахъ ихъ подаются ежемѣсячные рапорты, какъ здѣшнему военному начальству, такъ и Турецкому Посланнику, которому также представляютъ рисунки по части артиллеріи и фортификаціи. Султанъ *Магмудъ* заказалъ одному Венгерскому портному полковникъ мундиръ Австрійскаго Фельдмаршала, который онъ будетъ носить; при томъ замѣчательно, что Султанъ, вмѣсто тѣсныхъ гусарскихъ панталонъ,

Параду доводили:

Войсками Oddzielnego Korpusu Gwardyi Jenerał-Adjutant *Bistromъ*; всѣми плутонами Woyskowi-Uczebnychъ закладовъ, Яśnie Оświęcony Хіаже *Piotr Odenburski*; całą piechotą Jenerał-Adjutant *Uzakowъ*; całą Kawalerią Jenerał-Porucznik *Knorringъ*; plutonami w Białej sali rozstawionemi: Gwardyjskiej dywizyi Kirysyerów, Jenerał-Adjutant *Hrabia Apraksinъ*; lekkiej Gwardyjskiej dywizyi jazdy Jenerał-Porucznik *Pencherzewski*. Plutonami rozstawionemi w sali Feld-Marszałkowskiej: szwadronu Gwardyi konnych Pionierów, półków Atamaniskiego Jego Wysokości NASTĘPCY Wzorowego Jazdy, Jenerał-Major *Łańskoyъ*; a Pawłowskiego i Morskiego Korpusów Kadeckich, Półkownik *Gławacki*; plutonami w małej sali rozstawionemi, Jenerał-Major *Puszczynъ*.

О pół do 11-tej музыка wszystkich półków obwieściła przybycie NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA Jego Mości. NAYJAŚNIEJSZY PAN raczył obchodzić szeregi woyska i powitać je. — Po czymъ CESARZ Jego Mość, w towarzystwie PANA NASTĘPCY CESARZEWICZA i Jego Królewskiej Wysokości Хіаже *Karola Pruskiego*, udać się raczył przez Portretową Galeryą do cerkwi.

Po Mszy Świętej, kiedy NAYJAŚNIEJSZY PAN, poprzedzany przez Duchowieństwo, raczył przyjsść na Jordan, chorągwie i sztandary przyłączyły się do processyi.

Po skończonymъ obrządku poświęcenia wody na Jordanie, całą processya takimъ порядkiemъ powróciła do cerkwi, а знамена przyłączyły się do swoichъ plutonów.

Ceremonia ukończyła się o godzinie pierwszej po południu.

NAYWYŻSZY RESKRYPT.

Do Pana Jenerał-Adjutanta Kisieleva.

Przez Ukaz, w dniu dzisiejszymъ do Rzadzającego Senatъ dany, uznawszy za potrzebę ustanowić dla zarządu Departamentemъ Majątków Państwa Czasową Radę, z tѣmъ, ażeby sprawy Mojemu rozstrzygnięciu podlegające wchodziły do Mnie przez was, polecamъ вамъ czynić Mnie względemъ tychъ spraw przełożenia, i przyprowadzać do wykonania Moje rozkazy.

Zostaję ku вамъ nаzawsze przychylnymъ.

Na autentyku Własną Jego CESARSKIEJ Mości ręką podpisano:

St. Petersburg.

НИКОЛАЙ.

7-go Stycznia 1837 roku.

— Przez NAYWYŻSZY Rozkazъ dzienny, 5-go Stycznia, Kurlandzkiego półku Ułanów Półkownik *Emme 2-gi*, uwolniony ze służby w randze Jenerał-Majora, z mундиромъ i pensją jednej trzeciej gaży.

— W NAYWYŻSZYMъ Ukazie, pod dnemъ 7 Stycznia wyrażono: „Do ostatecznego nowego urzъdzenia majątków Państwa, uznaliśmy za rzeczъ potrzebną ustanowić Radę Czasową dla Zarządu Departamentówъ Majątków Państwa, na zasadachъ następującychъ:

1) Radzie czasowej, w rozstrzygnięciu spraw na nią wkładanych, nadaje się władza i odpowiedzialność Dyrektora i Ministra.

2) Sprawy do Naszego rozstrzygnięcia należące mają się przedstawiać od Rady Czasowej przez Jenerał-Adjutanta *Kisieleva*, który je Намъ podaje i przyprowadza do wykonania Nasze rozkazy.

3) Dla dokładniejszego oznaczenia obowъzków i odpowiedzialności Rady, ma być ułożona особа instrukcyja, która, po Naszymъ zatwierdzeniu, дана będzie Radzie Czasowej za przewodnictwemъ.

Członkami Rady nаznaczają się, Senatorowie: Jenerał-Porucznik *Kniażninъ*, Radcy Tayni: *Frołowъ* i *Demjanъ Kozubey*, oraz zostający przy III Oddziale Własney Naszej Kancellaryi, Rzeczywisty Radzca Stanu, Szambelan *Хіаже Golicyнъ*.

Zatѣmъ urzъdъ Dyrektora Departamentu Majątków Państwa, znosi się.“ (*G. S. P.*)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

AUSTRYA.

Wiedeń, dnia 10 Stycznia.

Znaydujący się tutaj oficerowie woyska tureckiego, dla ćwiczenia się w naukach i woyskowych wiadomościach, otrzymali od Султана pozwolenie pozostania dłużej i uczą się jeszcze służby jazdy; o postępachъ ichъ podawane bywają raporta miesięczne takъ tutejszymъ władzy woyskowej, jako i Tureckiemu Postowi, któremu także przedstawiane bywają rysunki sytuacyjne artylerycznej i fortyfikacyjnej. Султанъ *Магмудъ* kazał jednemu z krawcówъ węgierskich, zrobić sobie zupełny mundur Feld-Marszałka Austriackiego, który ma nosić, przytѣmъ jestъ godne uwagi, że Султанъ, w miejscu ubiegłychъ huzarskichъ spodni, zamówiłъ sobie szerokie pan-

приказали дѣлать широкія съ обыкновенными нашивками.

— Въ наступающемъ Трансильванскомъ Сеймѣ, будетъ Императорскимъ Коммиссаромъ не Эрцгерцогъ Фердинандъ Эстскій, какъ въ прошлый разъ, но Баронъ Воднянскій Надворный Советникъ и докладчикъ при Венгерской придворной канцеляріи.

— По полученнымъ здѣсь извѣстіямъ, сотоварищъ Венгерскаго разбойничьяго начальника Собри по имени Мицфридъ съ другимъ же начальникомъ пойманъ, и первый изъ нихъ казненъ въ Веспримѣ, другой въ Раабѣ. При этомъ случаѣ также сообщаютъ, что разбойничья шайка Собри имѣетъ хорошее устройство, и даже нѣсколько лекарей для пользованія больныхъ и раненыхъ. Въ нѣсколькихъ битвахъ эта шайка убила одного офицера, нѣсколько унтер-офицеровъ и болѣе 80 солдатъ, частью убила, частью ранила. — Самъ Собри еще не задержанъ. Отецъ Мицфрида казненнаго въ Веспримѣ, былъ пастухомъ у одного Венгерскаго помѣщика и вмѣстѣ разбойникомъ, и въ этомъ случаѣ онъ получалъ отъ своихъ господъ деньги для предохраненія ихъ имѣній отъ разбойничьихъ нападеній.

— Вскорѣ будетъ объявлена програма весьма важнаго предпріятія. Селеніе Бригиттенау, лежащее за городомъ, предполагаютъ сдѣлать Австрійскимъ Манчестеромъ для всѣхъ заведеній требующихъ силы воды, а вмѣстѣ съ симъ и Вѣну центромъ экспедиціонной торговли по водному пути, предположенному чрезъ дунайско-иенскій каналъ отъ береговъ Голландіи до малой Азіи.

— Третьяго дня у Государственнаго Канцлера Князя Меттерниха былъ на обѣдѣ проживающій здѣсь начальникъ Черногорцевъ.

— Знатный Докторъ Г. Кастлеръ, изобрѣлъ весьма дѣйствительное средство противу холеры, особенно въ началѣ этой болѣзни. Онъ скоро объявитъ способъ своего пользованія.

— Изъ Сербіи уведомляютъ, что въ Македоніи и окрестностяхъ оной совершенно уже прекратилась моровая язва. По сей причинѣ уменьшенъ карантинный срокъ, установленный Сербскимъ Правительствомъ въ Алексинце, вмѣсто 10 на 3 дня. Въ самой Сербіи не было ни одного смертнаго случая отъ мороваго повѣтрія.

Триденъ, 10-го Января.

Вчера въ замковой церкви въ дворцѣ Замбелли совершено бракосочетаніе Короля Неаполитанскаго съ Эрцгерцогинею Терезією, дочерью Его Имп. Высоч. Эрцгерцога Карла, двоюродною сестрою Императора Фердинанда I. Кромѣ Эрцгерцога Карла и Герцога Салерискаго, присутствовали здѣсь также Князь Сиракузскій. Эрцгерцогъ Карлъ и Герцогъ Салерискій оставляютъ завтра Триденъ отправляясь въ Верону, куда прибудетъ Эрцгерцогиня Марія Луиза, Герцогиня Пармская и Эрцгерцогъ Райнеръ, Вице-Король Италіи. Ихъ въ 12-го ч. с. м. отправятся въ Верону, оттуда въ Венецію, а напослѣдокъ чрезъ Анкону и проч. въ Неаполь. Эрцгерцогъ Карлъ возвратится изъ Венеціи въ Вѣну.

Триестъ, 6-го Января.

Довольно значительное уже время стоитъ здѣсь бо-пушечный фрегатъ Мадагаскаръ, тотъ самый, на которомъ въ первый разъ Король Оттонъ плылъ въ Навплію; онъ предназначенъ и теперь для первоза въ Грецію Ихъ Велич. Короля и Королевы. Корабль сей устроенъ великолепно и со вкусомъ соотвѣтственно своему назначенію. Всѣ орудія помѣщены на докахъ, а мѣсто обыкновенно занимаемое артиллерією обращено въ комнаты для дамъ изъ свиты Королевы, которая будетъ имѣть для себя три комнаты обитыя атласомъ. Въ столовой можетъ помѣститься 36 особъ.

— Австрійскій пароходъ Марія Анна, который совершить плаваніе въ Трапезунтъ, первый разъ для опыта поплыветъ въ Аѣины 12-го ч. с. м. Другой пароходъ Князь Меттернихъ, силою въ 140 лошадей, находящійся теперь на верфи, будетъ однимъ изъ величайшихъ, какіе до сихъ поръ устроены въ Триестѣ; въ концѣ Марта онъ будетъ конченъ; онъ предназначенъ для плаванія въ Левантъ. (G.C.)

Франція.

Парижъ, 13-го Января.

Безпрестанно говорятъ о перемѣнахъ въ Кабинетѣ, и въ этой надеждѣ назначаютъ Генерала Эксельмана кандидатомъ въ должность Военнаго Министра.

— Между Генералами, коимъ будетъ ввѣрена команда во время экспедиціи въ Константиноу, считаютъ Г. Мангенъ и Фабіе.

— Г. Бодэ Королевскій комиссаръ въ Африкѣ, возвратился въ отечество и съ 4 ч. с. м. живетъ въ

талонъ съ звычайными высшываніями.

— На przyszłym seymie Ziemi Siedmiogrodzkiej, ma być kommissarzem Cesarskim, nie, jak na przeszłym, Arcy Xiążę Ferdynand d'Este, ale Baron Wodniański, Radca Dworu i referendarz przy węgierskiej kancelaryi nadworney.

— Według otrzymanych tu wiadomości, towarzyszy węgierskiego naczelnika rozbojników Sobry, nazwiskiem Mitzfried, wraz z innym naczelnikiem, został ujęty, i pierwszy z nich w Veszprim, drugi w Raab stracony. Też same doniesienia mówią, że banda rozbojnicza Sobryego jest dobrze urządzona, ma nawet kilku lekarzy dla opatrywania chorych i rannych. W kilku potyczkach zabiła taż banda 1 oficera, a kilku podoficerów i przesłała 80 żołnierzy częścią ubiła, częścią raniła. Sam Sobry, nie został jeszcze ujętym. Ojciec Mitzfrieda, straconego w Veszprim, był pasterzem u pewnego magnata węgierskiego, i także już rozbojnikiem, a jako taki, pobierał od Państwa swego pensyą, dla zabezpieczenia majątności od rozbojniczych napadów.

— Wkrótce ma być ogłoszony program nader ważnego przedsięwzięcia. Wieś Brigittenau, leżąca za miastem, chcą zamienić w Austriacki Manchester dla wszystkich zakładów, potrzebujących siły wodnej, i razem uczynić Wiedeń środkowym miejscem handlu ekspedycyjnego drogi wodnej, mającej się wzniesić przez kanał dunajsko-meński od brzegów Hollandyi aż do Azji mniejszej.

— Zawczora był na obiedzie u Kanclerza Państwa, Xięcia Metternicha, bawiący tu Władyka Czarnogórców.

— Tutejszy Doktor Pan Kastler, wynalazł lekarstwo na cholere, bardzo skuteczne, zwłaszcza gdy w pierwszych początkach tej słabości jest użyte. Wkrótce ma on ogłosić sposób swego leczenia.

— Donoszą z Serbii, że w Macedonii i przyległych jej okolicach, ustąpiła już zupełnie zaraza morowa. Z tego powodu zmniejszono czas kwarantanny w Alexineze przez Rząd Serbski zaprowadzonej, z 10 na 3 dni. W samej Serbii nie było żadnego przypadku śmierci z morowego powietrza.

Trydent, 10 Stycznia.

Dnia wczorajszego odbył się ślub N. Króla Neapolitańskiego z Arcy-Xiężniczką Teresą, córką Jego Cesarzewiczowskiej Mości Arcy-Xięcia Karola, a stryjeczną siostrą Najjaśniejszego Cesarza Ferdynanda I., w kaplicy zamkowej. Oprócz Arcy-Xięcia Karola i Xiężstwa Salerno, obecnym był także Xiążę Syrakuzy. Intro Arcy-Xiążę i Xiążę Salerno opuszczają Trydent, udając się do Werony, gdzie przybędzie Jej Ces. Wys. Arcy-Xiężna Marya Ludwika, Xiężna Parmy, i Arcy-Xiążę Raineri, Vice-Król Włoski. NN. Królestwo odjadą do Werony dnia 12 b. m. Z Werony udadzą się NN. Państwo do Wenecyi, a zamtąd przez Ankonę i t. d. do Neapolu. Arcy-Xiążę Karol wróci z Wenecyi do Wiednia. (D.P.)

Tryest, 6-go Stycznia.

Od dosyć dawna stoi tu 60-działowa fregata Madagascar, tasama, na której płynął pierwszy raz Król Otto do Nauplii, przeznaczona i teraz na przewiezienie do Grecyi NN. Króla i Królowey II. Okręt ten urządzono z przepychem i gustem, które odpowiadają jego przeznaczeniu. Wszystkie działa umieszczane na pokładzie, a miejsce zajmowane zwykle przez artylleryą, obrócone na pokoje dla dam orszaku Królowey, która mieć będzie dla siebie trzy pokoje, pięknie atłasem wybite. W sali jadalnej może się pomieścić 36 biesiadników.

— Austriacki statek parowy Maria Anna, który odbędzie żeglugę do Trebizundu, wypłynie pierwszy raz na próbę do Aten, w d. 12 b. m. Inny statek parowy Xiążę Metternich, o sile 140 koni, będący właśnie w robocie, będzie jednym z największych, jakie dotąd zbudowano w Tryescie; najdalej z końcem marca będzie zupełnie ukończony, jego przeznaczeniem jest żegluga do Lewantu. (G.C.)

FRANCJA.

Paryż, dnia 13-go Stycznia.

Nie przestają mówić o zmianach w gabinecie, a dopuszczając, że to nastąpi, wymieniają Jenerała Excelsmans, jako kandydata na Ministra Woyny.

— W liczbie Jenerałów, którym będą powierzone dowództwa podczas wyprawy przeciwko Konstantynie, wymieniają także PP. Mangin i Fabvier.

— Pan Baude, kommissarz Królewski w Afryce, wrócił do kraju i bawi od d. 4 b. m. w Roanne. Z powo-

Роаннѣ. Потерпѣвъ разныя невыгоды, холодъ и недостатокъ при экспедиціи въ Константиноу, теперь онъ весьма ослабѣлъ здоровьемъ.

— Въ журн. *Droit* содержится: „Изъ допросовъ *Менье* явствуетъ, что день предъ Рождествомъ Христовымъ провелъ онъ у одной женщины по прозванію *Фле*, вмѣстѣ съ какою то работницею, молодымъ человекомъ по прозванію *К...* находящимся во услуженіи у книгопродавца, и еще третьимъ товарищемъ. Такъ какъ уже было поздно, то они рѣшились остаться въ томъ домѣ до утра. Полагали, что это обстоятельство поведетъ къ дальнѣйшимъ открытіямъ, однако изъ допросовъ и очныхъ ставокъ оказалось, что никакая вина не падаетъ на упомянутыхъ людей, и всѣ они выпущены. Ночь, о которой говорится, провелъ каждый въ особенной комнатѣ; *Менье* же сидѣлъ у печки и читалъ Освобожденный Иерусалимъ Тасса.

— *Monde* по частной корреспонденціи уведомляетъ, что Герцогъ *Немурскій*, во время пребыванія своего въ Алжирѣ, пріобрѣлъ всеобщую приверженность войска, но туземцы негодуютъ на него, ибо онъ не хотѣлъ снять сапоговъ входя въ мечеть, хотя этотъ обрядъ исполняютъ даже саміе Бей.

— За годъ еще предъ симъ говорили, что Герцогъ *Орлеанскій* будетъ соправителемъ Короля *Людвика Филиппа*. Теперь опять говорятъ о семъ проектѣ; *Г. Гизо* сильно его поддерживаетъ и полагаетъ, что такое распоряженіе, показывающее Франціи ближе будущаго ея правителя, много содѣйствуетъ къ обезоруженію изступленныхъ, которые съ смертію Короля *Людвика Филиппа* ожидаютъ переменъ въ Государствѣ. Гораздо большее произвело впечатлѣніе дѣло журнала *Courrier français*, который защищая Королевскую особу, выражался невыгодно о нынѣшней системѣ Правительства. Королевскій Прокуроръ почиталъ это оскорбленіемъ самаго Короля. Судъ присяжныхъ другаго былъ мнѣнія и (какъ извѣстно) освободилъ журналиста.

— Кажется, предприняты большія приготовленія чтобы отмстить за потери наши при Константиноу. Дано уже повелѣніе собрать 20,000 войска въ Тулонъ, къ чему будетъ присоединено 6 батарей артиллеріи, позиціонная батарея съ 12-фунтовыми орудіями, и торная батарея. Въ концѣ Марта войско отплыветъ изъ Тулона и Портъ-Вандра. Адмиралъ *Массе де Клервалъ*, выставилъ свой флагъ на кораблѣ *Монтебелло*, а Принцъ *Жоанвильскій* на кораблѣ *Геркулесъ*, будетъ участвовать въ морской экспедиціи.

14-го Января.

Король получилъ отъ Е. В. Короля Сардинскаго и Е. Высоч. Великаго Герцога *Баденскаго* поздравительныя письма о сохраненіи жизни 27 Декабря. Письма эти поднесены Королю въ приватной аудіенціи Маркграфомъ *Бриньоль-Сале*, Сардинскимъ Посланникомъ, и *Г-мъ Герстлачеромъ* Министръ-Резидентомъ Великаго Герцога *Баденскаго*.

— Членъ Палаты Перовъ Маркграфъ *Барбе-Марбоа*, прежній первый Президентъ счетной Палаты, скончался на 92 году жизни. — Вчера предъ полуднемъ погребено тѣло Барона *Жерарда*.

— *Droit* сообщаетъ, что сегодня по утру неожиданно ввели мать *Менье* въ комнату, гдѣ онъ сидитъ. Несчастная мать проливая слезы, облобызала сына и умоляла его, чтобы онъ показалъ соучастниковъ, въ той увѣренности, что это содѣйствуетъ къ облегченію его участи. *Менье* видомъ и словами своей матери столь сильно былъ тронутъ, что упалъ въ обморокъ, впрочемъ опомнившись, объявилъ хладнокровно, что онъ одинъ виновенъ, и ни съ кѣмъ не имѣетъ связи. — Между тѣмъ аресты не прекращаются. Вчера въ одномъ кофейномъ домѣ задержали четырехъ молодыхъ людей, подозрѣваемыхъ въ связяхъ съ убійцею Короля.

— Въ одномъ изъ домовъ при *passage du Grand-Cerf*, полиція открыла и задержала ружья, порохъ, пули и патроны.

— *Sentinelle des Pyrenées* пишетъ отъ 10 Января: „Увѣдомляютъ изъ Миранды при Эбро, что *Гомесъ* возвращаясь изъ своей экспедиціи, не могъ бы перейти чрезъ Эбро, еслибъ помощію милліона реаловъ (400,000 зл. п.) не устранилъ препятствій. — Впрочемъ извѣстно что *Гомесъ* родственникъ *Але*. — Христианосы дѣлаютъ новыя укрѣпленія при Бильбао. — Нанѣсколько миль отъ сего города, Инфантъ *Донъ-Себастьянъ*, дѣлалъ смотръ 24 Карлистскимъ баталіонамъ.“

— Письма изъ Дуранго отъ 6 ч. с. м. подтверждаютъ извѣстіе, что Карлисты опять завладѣли укрѣпленіемъ Санто-Доминго. Извѣстіе, что они отправили свою артиллерію изъ Ируна, оказалось неосновательнымъ; 350 лошадей изъ тѣхъ, которыхъ имѣлъ

du niewygód, zimna i niedostatku, wycierpianych na wyprawie do Konstantyny, jest teraz mocno słaby.

— *Dziennik Droit* powiada: „Z badań *Meuniego* pokazało się, że wilią Bożego-narodzenia przepędził u jednej kobiety, nazwiskiem *Flée*, w towarzystwie jakiegoś robotnicy, młodego człowieka nazwiskiem *C...*, zostającego w kondycyi u księgarza, i trzeciej jeszcze osoby. Z powodu, że było już późno, postanowili pozostać w domu, aż do rana. Mniemano, że okoliczność niniejsza, wykryje dalszy jaki wątek; pokazało się atoli że śledztwa i naocznych wyznań, że żadna wina na wyżej wyrażonych nie spada; jakoż wszystkich puszczono. Nocleg, o którym mowa, przepędził każdy w osobnym pokoju; *Meunier* zaś siedział sobie przy piecu i czytał *Oswobodzoną Jerozolimę Tassa*.

— *Monde* powiada z korespondencyi prywatnej, że *Xiążę Nemours* podczas pobytu swego w Algierze, zjednał sobie powszechnie w woysku przywiązanie, ale krajowcy są na niego urażeni, ponieważ nie chciał zdjąć bótów odwiedzając meczet, chociaż to jest obrządek, któremu sami nawet poddają się *Bejowie*.

— Jeszcze przed rokiem mówiono o tém mocno, iż *Xiążę Orleans* ma zostać wspót-Regentem Króla *Ludwika Filipa*. Teraz znowu jest mowa o tym projekcie, *P. Guizot* mocno go wspiera, i mniema, iż to urządzenie, okazujące Francji bliższe przyszłego jej rządca, przyczyni się niemało do rozbrojenia zagorzalców, którzy ze śmiercią *Ludwika Filipa* spodziewają się odmiian w kraju. Tym większe wrażenie uczyniła sprawa przeciw dziennikowi *Courrier français*, który broniąc osoby Króla oświadczył się przeciw teraźniejszemu systematowi Rządu. Prokurator Królewski uważał to za ublżenie samemu Królowi. Sąd przysięgłych innego był zdania, i (jak wiadomo) uwolnił dziennikarza.

— Zdaje się, iż przedsięwzięto wielkie przysposobienie do pomszczenia się za klęskę naszą pod *Constantiną*. Wydano już rozkaz zgromadzenia 20,000 woyska w Tulonie, do czego przydzanych będzie 6 baterii artylleryi, bateria pozycyjna z działami 12-funtowymi i bateria górna. Przy końcu Marca woysko ma wypłynąć z Tulonu i Port-Vendres. Admirał *Massieu de Clerval* zatknie banderę swoją na okręcie *Montebello*; a *Xiążę Joinville* na okręcie *Herkules* będzie towarzyszył wyprawie morskiej.

Dnia 14.

Król otrzymał od Króla Sardynijskiego i J. K. Wys. Wielkiego Xięcia *Badeńskiego*, listy z powinszowaniem unikiionego niebezpieczeństwa w dniu 27 Grudnia. Pisma te zostały podane Królowi na prywatnem posłuchaniu przez Margrabiego *Brignole-Sale*, Ambassadors Sardynijskiego, i Pana *Gerstlacher*, Ministra Rezydenta Wielkiego Xięcia *Badeńskiego*.

— Margrabia *Barbé-Marbois*, Członek Izby Parów, a dawniej pierwszy Prezes Izby obrachunkowej, umarł w 92 roku życia swego. — Wczora około południa, pochowano zwłoki Barona *Gérard*.

— *Droit* powiada, że dziś rano wprowadzono niespodzianie matkę *Meuniego* do pokoju, w którym jest więziony. Nieszczęśliwa matka zalewała się łzami, obypywała tysiącami pieścizotami syna i zaklinała, ażeby wydał współników, w przekonaniu, że to się przyczyni do osłódenia i złagodzenia jego losu. Wzruszenia, jakich doznał *Meunier* na widok i mowę swej rodzicielki, były tak silne, że zemdlął, gdy jednak przyszedł do siebie, oświadczył z krwią zimną, że sam jeden jest winnym i nie ma nikogo współnikiem swej zbrodni. — Jednakże nie ustają arestowania rozmaitych osób. Wczoraj uwieziono w jednej kawiarni, czterech młodych ludzi, podeyrzanych o związki z królobójcą.

— W jednym z domów przy *passage du Grand-Cerf*, odkryła policja i zabrała broń, proch, kule i ładunki.

— *Sentinelle des Pyrenées* pisze pod d. 10 Stycznia: „Donoszą z Mirandy nad Ebrem, że przeyscie *Gomez* przez Ebro gdy wracał z swojej wyprawy, byłoby nie przyszło do skutku, gdyby za pomocą miliona realów (400,000 złr.) nie usunął przeszkód. Wiadomo z resztą, że *Gomez* jest w pokrewieństwie z *Alaixem*. — Krystyniści zakładają nowe fortyfikacye pod *Bilbao*. — O kilka mil od tego miasta, Infant *Don Sebastian* odbył przegląd 24 batalionów karolistowskich.“

— Listy z Durango pod d. 6 h. m. potwierdzają wiadomość, iż Karolisci wzięli znowu warownią *Santo-Domingo*. Doniesienie, iż wyprowadzili artylleryą swoją z Irun, okazało się bezzasadnem; 350 koni z tych,

Гомесъ, назначено для кавалеріи. Онъ прибыли въ Толозу.

— Пишутъ изъ Туниса отъ 18 Декабря: „*Мустафа* Бей съ своими Министрами въ большомъ находится опасеніи по поводу появленія Турецкаго флота. Константинопольскій Бей возмущаетъ половину Регентства. Фанатизмъ и грабежъ, — вотъ средства которыми онъ возбуждаетъ западъ и югъ, а въ городахъ деньги доставляютъ ему большое вліяніе. Эмиссары Порты, коихъ надежды оживлены несчастьемъ, какому подверглась Французская армія, не утомляются въ своихъ проискахъ. Впрочемъ *Мустафа* Бей остается вѣрнымъ Франціи, а Французскій Консулъ, которому помогаютъ всѣ знатные люди, старается уничтожить эти происки. Два начальника отрѣшены потому, что дозволили провозъ оружія и аммуниціи въ Константинополь; третій изгнанъ и его имѣніе конфисковано.“ (G. C.)

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ И ИРЛАНДІЯ. Лондонъ, 12-го Января.

Въ здѣшней столицѣ чрезвычайно сильно свирѣпствуетъ гриппъ а въ Глазгоу тифусъ.

— Г. *Алваресъ*, родственникъ Г-на *Мендизабалъ*, прибылъ вчера вечеромъ изъ Кале въ Дувръ на пароходѣ *Firefly*, и тотчасъ отправился въ здѣшнюю столицу. Слышно, что онъ везетъ депеши изъ Мадрита къ Испанскому Посланнику при нашемъ Дворѣ.

— Въ Ирландіи водворилось спокойствіе. Въ Килькенней нѣсколько уменьшилось число преступленій, но почти совсѣмъ прекратились. Уголовный судъ въ Мотъ собравшись 28-го Декабря, неимѣя ни одного уголовного преступника, родомъ изъ Ирландіи. Кажется, что чернь не только оставила набѣги по деревнямъ, но даже перестала драться на ярмаркахъ. (G. C.)

ГЕРМАНІЯ. Ганноверъ, 12-го Января.

Такъ какъ со времени уничтоженія Конституціи Германскаго Союза, измѣнились отношенія членовъ Германскихъ царствующихъ домовъ къ ихъ первенствующему члену и Монарху и теперь опредѣленіе отношеній удѣльныхъ Князей, на случай раздѣленія Ганноверской и Великобританской короны, кажется необходимо нужнымъ, посему Король издалъ въ Брейтонѣ отъ 19-го Ноября новый домашній уставъ для Королевства Ганноверскаго, котораго содержаніе вполнѣ напечатала Ганноверская газета отъ 24-го Декабря. Порядокъ наслѣдства престола тамъ опредѣленъ такимъ образомъ, что послѣ кончины нынѣшняго Короля, наслѣдство Ганноверскаго престола переходитъ къ Герцогу *Кумберландскому* и къ мужеской линіи его дома, по пресѣченіи которой переходитъ къ Герцогу *Суссекскому*, и въ случаѣ и къ мужеской линіи его дома, если брачный союзъ заключенъ въ равной степени (а потому за исключеніемъ Полковника *Эсте*); по прекращеніи же сей фамиліи къ Герцогу *Кембриджскому* и его потомкамъ мужеска пола, а наконецъ къ царствующему Герцогу Вильгельму *Брауншвейгскому*.

— Въ засѣданіи Верхней Палаты 9-го ч. с. м. принятъ проектъ, чтобы Евреи въ Ганноверскомъ Королевствѣ пользовались тѣми же правами и преимуществами, наравнѣ съ жителями христіанскаго исповѣданія. (G. C.)

ИТАЛІЯ. Римъ, 5-го Января.

Съ новымъ годомъ наступила зима; до сихъ поръ у насъ было бурное время. Термометръ нѣсколько разъ ночью стоялъ ниже 0., но въ день при хорошей и ясной погодѣ бываетъ 1 градусъ теплоты. Въ настоящемъ году прибыли въ Римъ и проживаютъ здѣсь многіе иностранцы, и между прочими прибывшій недавно Лордъ *Штуартъ де Ротсей* прежній Англійскій Посланникъ въ Парижѣ.

— Отъ большихъ снѣговъ выпавшихъ въ Сѣверной Италіи и разныхъ провинціяхъ, а даже близъ Рима, постоянный ходъ почты замедленъ такъ, что транспортъ опаздываетъ цѣлою почтою, а письма, которыя должны быть раздаваемы по утру, получаютъся вечеромъ.

— Донесеніе, будто на островѣ Мальтѣ показалась моровая язва привезенная изъ Константинополя, есть выдумка, какія часто распространяются спекудантами. Полученныя отсюда новѣйшія письма, ничего объ этомъ не упоминаютъ.

— Папа признавая пользу отъ учрежденія сберегательныхъ кассъ, какъ въ отношеніи улучшенія нравственности, такъ и благосостоянія нижняго класса народа, приказалъ устроить онія въ Церковной Области.

которыя *Gomez* спроводилъ, предназначено для jazdy. Прибыли онѣ до Толозы.

— Доносъ изъ Туниса подъ днёмъ 18 Грудня: „*Мустафа* Бей wraz z Ministrami swemi w wielkiej jest trwodze z powodu ukazania się floty tureckiej. Bey Konstantyny podburza połowę regencyi. Fanatyzm i rabunek są dzwigniami, któremi podszczuwa zachód i południe, a w miastach pieniądze wielki mu wpływ nadają. Emissaryusze Porty, których nadzieje ocuczone zostały nieszczęściem, jakie armią francuską spotkało, nie ustają w zabiegach. *Mustafa* Bey zostaje jednak wiernym Francyi, a konsul francuzki, którego wszystkie znakomite osoby wspomagają, usiłuje zniweczyć owe zabiegi. Dwóch dowódców oddalono, z powodu, iż dozwolili przewozić broni i amunicyi do Konstantyny; trzeci skazany został na wygnanie i konfiskatę majątku.“ (G. C.)

БРЯТАНІЯ ВІЕЛКА І ІРЛАНДІЯ. Лондонъ, 12-го Стычня.

Въ тудейсей столицѣ пануе надзвычайнае мочна грыпа, а въ Глазгоу тифусъ.

— Пан *Алваресъ*, крвны Пана *Мендизабалъ*, прыбыў вчорай ввечаромъ з Кале до Дувры на статку паровым *Firefly*, і натыхміаст удаў сё до тудейсей столицы. Слычаць, із везіе депешы з Мадрыту до Паста Ішпанскага пры дворзе нашым.

— Спокойносьць пануе ў Ірландыі. У Кілкены нелькі змніеьшыя сё лічба збродні, але нават праўе сё жуз не попеьняіа. Сад Крыміналы ў Моате, збравшы сё дна 28 Грудня, не маіў жаднаго крыміналісты родем з Ірландыі до сядзенія. Здае сё, із пспсплство нелькі занечаа напасці ўе всіяч, лездз ораз прстаа біс сё ў часіе жармаркаў. (G. C.)

НІЕМЦЫ. Ганноверъ, 12-го Стычня.

Зважыwszy, із од часу разв'язанія сё констытуцыі Рзешы Ніемцкеіей, змненіы сё стосункі чэтонкаў ніемцкеіих Пануячых домаў до іх нацелней Глоуы і Монархы, і гды прээрзене стану апазаў, на прыпадак одд'аченія ганноверскаіей і велько-брытанскаіей короны, здае сё быдз рэчэз неадбиче патрэбна, выдана застаа з Брайтон под д. 19 Листа, презд Крала, нова устава домова до Кралеьства Ганноверскаго, ктору ў ааосці уміеьсца Газета Ганноверска 24 Грудня. Порзядек насьпэьства трону єь там так означоны, із по скарчонэм жыці тараьнейьшэго Крала, насьпэьство на трон ганноверскі спада на Хіеца *Cumberland* і яго ліня мэкка, по выгаьненіу кторей прездходзі на Хіеца *Sussex*, а ў прыпадку і на яго ліня мэкка, гдыбы такова поьходзіа з роваьно родем маьжёнства (а затэм з выд'аченіем Покловніка *Este*); по выгаьненіу заь тей фамиліі, на Хіеца *Cambridge* і яго полотмак пці мэккеіей, а наконіец на пануячэго Хіеца *Wilhelma* Бруншвейккаго.

— На посіедзеніу Ізбы Выжшэй ў дну 9 б. м. прыжго проьект, аэбы Ізраеліці ў Кралеьствіу Ганноверскіём, уьжывалі тыхэ саьых прав і прывільяў, а міеьжканцы вьяры хрщсцаьскаіей. (G. C.)

ВѢОСНУ. Рымъ, 5-го Стычня.

З Новым-Рокіём указаа сё зима; аз догад міеьсьмь ціагье час слотны. Термометр опадаль кілка разы ў нocy нїзэь зера, але ў дзень пры пїекней і ясней порзе часу, міеьвамь і стопіеь ціепла. У тым року прыжыа до Рыму і баві ў нм дуаь аудзозіемцаў, мідзду кторемі єь прыжыа нідавно Лорд *Stuart de Rothsay*, даьнїеьшы Посаь Ангїельскі ў Парыжу.

— З поьводу велькіих сьнїгав, спадльчх ў Покночых Влоьчых і рокных проьвїнцыях, а нават ў блїьскосці Рыму, прездваа сё ругулярны бїг почты так даьеь, жэ заьагьа єьден транспорт почтовы, а лїьсты, кторье рана наьдэьсдз павїьны, заьаьдво ввечаромь выдаяа.

— Доніеьсїе, жаьобы на вьспїе Мальцїе показало сё поьвїеьтрье моровье зь Стамбулу прывїеьзїеь, наьлэьжы до змысьлїь, кторемі чэьсто розмаіьцы спеькуланці обдарзаа звыклі. Оьдбране зтамгад лїьсты даьеько покзїеьшэь даты, нїь о тэм нїь вьспомїнааа.

— Папїеьж, узнаааь корысьці з заьпроьваьдзєня касс оьсчэьдносці, так под вьзглэьдом поьправу обьчэьзаяў, жаько под бьгьдэьм нїьжшэь класьсы луду, полечїаь урзядзєнїе тыхэ ў Паььствїе Косцїельнэм.

Неаполь, 25-го Декабря.

Холера уменьшается; чтобы исхоронить у Св. Януарія прекращение оной, вдовствующая Королева отправляется въ одинъ изъ монастырей прославленных чудесами (*ai miracoli*), для совершения молебствій.

— Здѣсь поспѣшно занимаются приготовленіемъ къ плаванію линейнаго корабля *Il Vesuvio*, на которомъ будетъ отправлено Швейцарское войско въ Сицилію, для содѣйствованія тамошнимъ властямъ, въ собираніи недоимочныхъ податей.

— При Баѣ изъ моря выброшено на берегъ нѣсколько труповъ; между ними найденъ племянникъ Герцога *Веллингтона*, молодой Лордъ *Веллеслей*, котораго въ путешествіи на небольшомъ суднѣ въ Геную, захватила буря.

5-го Января.

На послѣднихъ дняхъ весьма мало умерло отъ холеры, которую уже можно безъ сомнѣнія считать прекратившеюся. Корабль отправленный изъ Неаполя, недавно разбился при берегахъ Сициліи близъ Мессины, при чемъ успѣли спасти гарнизонъ и значительную часть груза и корабля. Но въ какое привелъ былъ изумленіе Капитанъ корабля, когда по повелѣнію начальника о сохраненіи здравія учрежденнаго въ Мессинѣ, сожжены спасенные товары и обломки корабля, его же и 11 матросовъ едва не разстрѣляли, за то, что не соблюдалъ правилъ здравія, смѣли они выступить на землю, куда какъ извѣстно занесла его взволнованная стихія, отъ которой съ трудомъ едва успѣли спастись. (G. C.)

ИСПАНІЯ.

Мадридъ, 6-го Января.

Утверждаютъ, что на наложный заемъ опредѣленный правительствомъ, собрано уже 15 милліон. реаловъ, изъ коихъ часть послана въ Лондонъ, для уплаты суммы за доставленное войску продовольствіе.

— Побѣда Генерала *Эспартеры* надъ осаждающими Бильбао, была большимъ счастьемъ для нынѣшняго Кабинета. Происшествіе сѣе вѣроятно удержитъ нынѣшнихъ Министровъ при должности еще на нѣсколько мѣсяцовъ; неудача вдругъ бы ихъ низвергла.

— Сюда прибылъ Полковникъ *Базанъ* Шефъ Генеральнаго Штаба войска въ Валенціи, съ требованіемъ денегъ для уплаты недоимочнаго жалованья, ибо начинаетъ обнаруживаться неповиновеніе между солдатами.

— 27-го ч. похоронены въ Барселлонѣ останки Генерала *Мины*. До самой могилы сопровождала покойнаго національная гвардія и гарнизонное войско. Консулъ и Офицеры Американскаго судна *Shark* отправили отъ себя депутацію, которая присоединилась къ погребальному шествію. (A. P. S. Z.)

ПОРТУГАЛІЯ.

Лиссабонъ, 3-го Января.

Министры намѣрены отказать отъ должностей, какъ только собирутся Кортесы; однако начальники демократической партіи не ожидая сего, намѣрены подать Королеву прошеніе по сему предмету, основывая свои домогательства на жалобѣ, что Министерство не сдержало своихъ обещаній, т. е. не устранило чиновниковъ извѣстныхъ по своей приверженности къ *Донъ-Мигуэлю* и участниковъ въ контръ-революціи. — Министръ *Пассосъ* нѣсколько дней очень былъ боленъ, и этимъ воспользовавшись нѣкоторые, распространили слухъ между народомъ, что ему подали ядъ, когда онъ былъ на пиршествѣ у Англійскаго Посланника. Преемникомъ Министра *Пассоса*, пазначаютъ нѣкоторые Г-на *Барито Фехо*, другіе Г. *Joao d'Oliveira*.

— Слышно, что Министерство предполагаетъ привести въ исполненіе брачные договоры между Принцессою *Амалией*, дочерью *Донъ-Педре* и старшимъ сыномъ Маркграфа *Луле*. — Неизвѣстно, будетъ ли помянутый Маркграфъ Посланникомъ въ Лондонъ.

— Не только Г. *Фандевейеръ* но и Датскій Посланникъ Г. *Ревентловъ* отозванъ, по той причинѣ, что принималъ участіе въ контръ-революціи въ Белемѣ.

— Обнародовано новое постановленіе касательно постоянной уплаты жалованья войску.

— Въ день Нового Года выпалъ снѣгъ въ Лиссабонѣ; новость такая неслучалась съ 1830 года.

— Издаваемый въ Ст. Себастьянѣ журналъ сообщаетъ, что *Донъ-Карлосъ* отъ дурной погоды почувствовалъ боль въ горлѣ, такъ, что ему должно было три раза пускать кровь. (G. C.)

Неаполь, 25-го Грудня.

Cholera zmniejsza się; aby uprosić u Ś. Januariusza ustanie tej kary, Królowa, wdowa, udaje się do jednego z klasztorów, słynących cudami (*ai miracoli*), na modły pokutne.

— Zajmują się tu śpiesznym przygotowaniem do żeglugi liniowego okrętu *Il Vesuvio*, na którym będzie posłane wojsko Szwajcarskie do Sycylii, aby wspierać tameczne władze w wybieraniu podatków zalegających.

— Pod Baja wyrzuciło morze kilka trupów na ląd; między temi znaleziono zwłoki synowca Xięcia *Wellingtona*, młodego Lorda *Welesley*, którego, gdy płynął na małym statku żaglowym do Genui, burza na morzu zaskoczyła.

Dnia 5 go Stycznia.

W ostatnich dniach bardzo mało umarło osób na cholere, którą można już śmiało za ukończoną uważać. Okręt wysłany z Neapolu, rozbił się nie dawno przy brzegach Sycylii w bliskości Messyny, przy czym zdołano uratować załogę i znacznieszą część ładunku tudzież okrętu. Jakże się jednak zdziwił Kapitan okrętowy, kiedy z rozkazu władzy zdrowia, ustanowionej w Messynie, spalono uratowane towary i szczątki okrętu, jego zaś samego i 11 matków zaledwie nie rozstrzelano za to, iż bez zachowania przepisów zdrowia, poważyli się stąpić na ląd, gdzie, jak wiadomo, zagnali ich rozrzucone żywioły, z których ocalań z niepodobnemi do opisanja trudnościami, zaledwie ocalić się zdołali. (G. C.)

HISZPANIA.

Madrjt, dnia 6-go Stycznia.

Zapewniają, że na pożyczkę przymusową przez Rząd rozpisaną, wpłynęło już 15 mill. realów, z których część posłano do Londynu na zapłacenie należności, za dostawione dla wojska potrzeby.

— Zwycięstwo Jenerała *Espartery* nad oblegającymi Bilbao, było wielkiem szczęściem dla gabinetu terazniejszego. Wypadek ten utrzyma bezwątpienia terazniejszych Ministrów na urzędowaniu jeszcze przez miesiąc kilka; niepomysłne powodzenie byłoby ich zważyło od razu.

— Przybył tu Półkownik *Bazan*, szef sztabu wojska w Walencji, żądając funduszy na zaspokojenie zaległego żołdu, ponieważ zaczynają się już objawiać symptomata niekarności między żołnierzami.

— Dnia 27 pochowano w Barcelлонie zwłoki Jenerała *Miny*. Towarzyszyła im, aż do grobu cała gwardya narodowa i wojsko załogi. Konsul i oficerowie statku amerykańskiego *Shark*, wystali z grona swego deputacyą, która się przyłączyła do pogrzebowego orszaku. (G. C.)

PORTUGALIA.

Lisbona, 3-go Stycznia.

Ministrowie mają chęć usunąć się z urzędów, jak tylko zbiorą się kortesy; jednakże naczelnicy demokratycznego stronnictwa nie czekając na to, chcą podać prośbę do Królowej w tym celu, opierając żądanie swoje na zażaleniu, że Ministerjum nie dotrzymało obietnic swoich, to jest: nie usunęło urzędników, znanych z przychylności do *D. Miguela*, ani uczestników w zamachu kontrewolucyi. — Minister *Passos* był przez dni kilka bardzo chory, z czego korzystając pewni ludzie, puszczili wieść pomiędzy ludem, że podano mu truciznę, gdy był na uczcie u Posła Angielskiego. Na następcę Ministra *Passos*, przeznaczają niektórzy Pana *Barreto Fejo*, drudzy Pana *Joao d'Oliveira*.

— Słychać, że Ministerjum zamierza przywieść do skutku układy małżeństwa między Xiężniczką *Amalią*, córką *D. Pedra*, a najstarszym synem Margrabiego *Loulé*. — Niewiadomo jeszcze z pewnością, czyli rzeczony Margrabia będzie Posłem w Londynie.

— Nie tylko Pan *van de Weyer*, ale i Poseł Duński Hrabia *Reventlow*, został odwołany, z powodu, że miał udział w kontr rewolucyi, zrządzoney w Belem.

— Ogłoszono właśnie nowy dekret, tyczący się regularney zapłaty wojska.

— W dzień Nowego roku wypadł śnieg w Lisbonie; nowość, której od roku 1830 nie widziano.

— Dziennik, wychodzący w St. Sebastian donosi, że *D. Carlos*, skutkiem złej pory, zachorował na gardło, tak, iż musiano mu trzy razy krew puścić. (G. C.)

ТУРЦИЯ.

Смирна, 18 го Декабря.

Изъ Алеппо отъ 3-го ч. с. м. пишутъ, что *Ибрагимъ-Паша* уведомилъ отца своего, что по случаю происшествій на Персидской границѣ и побѣды одержанной *Решидъ-Пашею*, а равно по случаю смерти сегожъ *Паши*, и назначенія *Гафисъ-Паши* на мѣсто его *Пашею* Курдистана, онъ не можетъ удалиться изъ Сиріи. Новый *Паша* большой врагъ *Ибрагиму-Паши*. Впрочемъ весьма вѣроятно, что миръ будетъ продолжаться, а сближеніе *Порты* и *Мехмеда-Али*, содѣйствуетъ къ утвержденію онаго. (D. P.)

С м ѣ с ѣ.

Бѣлый взглядъ на Молдавію и Валахію.

Молдавія и Валахія разделяются на двѣ половины, совершенно отличныя одна отъ другой — на западъ высокія горы, на востокъ безпредѣльные равнины, и между этими совершенно противоположными видами земной поверхности нѣтъ никакой постепенности, никакого разнообразія, которыя оживляютъ природу другихъ странъ Европы. Взору путешественника повсюду представляются или безконечныя равнины или непрерывныя цѣпи горъ. Началомъ послѣднихъ служатъ отрасли Карпатскихъ горъ, которыя постепенно возвышаясь въ направленіи отъ юга на сѣверъ, образуютъ наконецъ возвышенности покрытыя въ теченіи десяти мѣсяцовъ снѣгомъ; равнины же составляютъ продолженіе широкихъ степей, которыя простираются отъ южныхъ частей Урала и Волги до устья Дуная, какъ бы открываются съ этой стороны Европу вторженіямъ Азіатскихъ племенъ. Такимъ образомъ Молдавія и Валахія въ Географическомъ отношеніи не составляютъ отдѣльных земель и со всѣхъ сторонъ непримѣнно сливаются съ сопредѣльными областями. Равнины Молдавіи и Валахіи имѣютъ всѣ свойства степей южной Россіи, а горы ихъ принадлежатъ, какъ мы уже сказали, къ большому Карпатскому хребту. Этотъ видъ поверхности земли объясняетъ нѣкоторымъ образомъ и самую исторію обоихъ Княжествъ, постоянно находившихся подъ чуждою властію.

Равнины Молдавіи и Валахіи представляютъ обширныя пространства, не рѣдко въ 80 миль длиною, гдѣ утомленный взоръ путешественника не встрѣчаетъ ни горъ, ни холмовъ, ни деревьевъ. Совершенно плоская поверхность, самый неограниченный горизонтъ и видъ всегда однообразный, уподобляютъ эти равнины безпредѣльному морю. Изрѣдка только на разстояніи какихъ нибудь 30 миль пересѣкаются онѣ почти отвѣсными уступами отъ 10 до 15 футовъ вышины, на которые должно взбираться по крутымъ обваламъ; тамъ снова начинаются безконечныя степи, столь же обнаженныя и утомительныя какъ и прежде. Ктобы повѣрилъ, что на пути отъ Галаца до самаго Бухареста, составляющемъ слишкомъ 80 миль, видѣлъ я не болѣе пяти селеній и только три дерева. За три или четыре мили до Бухареста жилища и растенія попадаются уже не столь рѣдко; впрочемъ я ѣхалъ по большой дорогѣ; а надобно знать, что въ Молдавіи и Валахіи не такъ какъ въ другихъ земляхъ, гдѣ деревни строятся обыкновенно на большихъ дорогахъ; здѣсь совсѣмъ напротивъ, народонаселеніе привыкло къ грабительствамъ и притѣсненіямъ Турокъ, удаляется во внутренность страны и по этой то причинѣ деревни строятся какъ можно далѣе отъ большихъ дорогъ. Селенія состоятъ по большей части изъ низкихъ землянокъ, крытыхъ соломой и обнесеныхъ плетнемъ; эти-то бѣдныя и тѣсныя жилища, устроенныя на скорую руку въ землѣ, называются здѣсь домами. Съ тѣхъ поръ однакожъ какъ насильства Турокъ прекратились, жилища начинаютъ мало по малу выходить изъ земли, хотя впрочемъ тотъ же плетень и таже смазка изъ грязи замѣняютъ по прежнему крыши и стѣны. Деревянные дома здѣсь чрезвычайно рѣдки; а каменные строенія встрѣчаются только въ большихъ городахъ и составляютъ почти исключительную принадлежность монастырей и Епископствъ.

По такимъ то унылымъ и однообразнымъ степямъ проѣхалъ я слишкомъ триста миль. Только быстрая ѣзда, сокращая дорогу, помогала мнѣ переносить ужасную скуку, неразлучную съ путешествіемъ по этой безконечной пустынѣ. Не смотря на усилія осьми или десяти лошадей, запряженныхъ въ коляску и безъ пощады понуждаемыхъ длинными бичами ямщиковъ и криками *Даробазовъ* или жандармовъ, я нетерпѣливо желалъ оставить за собою это огромное пространство, которое казалось безпрестанно расло, и завидя станцію, радовался какъ ребенокъ. Надежда скоро достигнуть цѣли была единственно мо-

ТУРСУА.

Смирна, дня 18-го Грудня.

Листы зъ Алеппу под д. 6 б. м. donoszą, że *Ibrahim-Basza* oznaymił oycu swemu, iż z powodu wypadków na granicy Perskiej, i zwycięstwa odniesionego przez *Reszyda Baszę*, oraz z powodu śmierci tegoż *Baszy*, a mianowania *Hafiza Baszy* na miejsce jego *Baszą* Kurdystanu, nie może oddalać się z Syryi. Nowy *Basza* jest wielkim nieprzyjacielem *Ibrahima Baszy*. Wszelako jest bardzo podobnem do prawdy, iż pokój trwać będzie, a zbliżenie się *Porty* i *Mehmeda-Ale-go*, przyłoży się do jego utwierdzenia. (D. P.)

Розмѣтосѣ.

Rzut oka na Multany i Wołoszczynę.

Multany i Wołoszczyna rozdzielają się na dwa pasy, zupełnie różne od siebie — na zachodzie ciągnące się wysokie góry, na wschodzie nieskończone równiny, a między temi, zupełnie sobie przeciwnymi widokami, powierzchnia ziemi nie ma żadnej odmiany, żadnej rozmaitości, które ożywiają przyrodzenie innych krajów Europy. Oko podróżnego napotyka wszędzie albo nieskończone równiny, albo nieprzerwane gór łańcuchy. Początkiem ostatnich są odnogi gór Karpackich, które, coraz wznosząc się w kierunku od południa na północ, tworzą nakoniec góry przez dziesięć miesięcy sniegiem pokryte; równiny zaś składają ciąg szerokich stepów, które, ciągnąc się od południowych części Uralu i Wołgi do uścia Dunaju, zdają się ułatwiać z tej strony Europy napady ludów Azyatyckich. Tym sposobem Multany i Wołoszczyna, we względzie jeograficznym nie stanowią oddzielnych krajów i ze wszystkich stron łączą się nieznacznie z sąsiednimi krajami. Równiny Multan i Wołoszczyny mają wszystkie własności stepów Południowej Rosyi, a ich góry, jakśmy powiedzieli, należą do wielkiego pasma Karpatów. Widok ten powierzchni ziemi, objaśnia w niejaki sposób i samą historią obu Kieństw, zawsze pod obcą znajdujących się władzą.

Równiny Multan i Wołoszczyny stawiają oku rozległe przestrzenie, często na 80-siąt mil ciągnące się, gdzie znudzony wzrok podróżującego nie spotyka ani gór, ani pagórków, ani drzew. Zupełna równość ziemi, nie ścięziony okiem horyzont i zawsze jednostajne widoki, czynią podobnemi te równiny do morza, granic niemającego. Czasami tylko w rozległości 30 mil bywają przerżnięte prostopadkami prawie pagórkami od 10 do 15 stop wysokości, na które trzeba się wdzierać po spadzistych zaspach; potem znowu zaczynają się nieskończone stepy, również nagie i nużące, jak i przedtem. Ktożby uwierzył, iż na drodze od Gалацу do Bukarestu, więcej 80-ciu mil, nie widziałem więcej nad pięć wiosek i trzy tylko drzewa. O trzy lub cztery mile od Bukarestu częściej nieco dają się widzieć mieszkania i rośliny; zresztą jechałem wielkim gościńcem; trzeba też wiedzieć, że w Multanach i Wołoszczynie nie tak jak w innych krajach, w których zazwyczaj wioski stawiają się na wielkich drogach; tu zupełnie przeciwnie, naród, często doświadczony tu piekła i prześladowań Turków, oddala się do głębi kraju, i dla tej właśnie przyczyny, wioski stawiają jak najdalej od dróg wielkich. Wioski, po większej części składają się z lepianek słomą pokrytych i chróstem oplecionych; te ubogie i ciasne chałupy, wybudowane naprędce w ziemi, nazywają tu domami. Od czasu jednakże ustania napadów, przez Turków czynionych, mieszkania zaczynają coraz wysuwać się z ziemi, chociaż zresztą tenże chróst i taż mazanina z błota, stanowią jak dotąd dachy i ściany. Drewniane domy bardzo rzadko dają się spostrzegać, a budowle murowane napotyka się tylko w wielkich miastach, i składają wyłączną prawie własność Biskupstw i Klasztorów.

Przez takie nużące i jednostajne stepy więcej jak 300 mil przejechałem. Sama tylko szybka jazda skracając drogę, dopomagała mi znosić okropną nudę; nieodstępna towarzysząca podróży po tej nieskończonej pustyni. Pomimo usiłowań ośmiu lub dziesięciu koni, do pojazdu zaprzęzonych i dobrze popędzanych długimi biczami woźnic i krzykami *Darabazów* czyli żandarmów, usilnie pragnąłem czém prędzej przebyć tę ogromną przestrzeń, która zdawała się, bezustannie przyrastającą, i postrzegłszy stacyą, cieszyłem się jak dziećcią. Nadzieja prędkiego osiągnięcia celu podróży była jedyną moją pociechą. Tutejsze stacye składają się

ею отрадою. Здѣшнія станціи состоятъ изъ двухъ, или трехъ хижинъ и нѣсколькихъ конюшенъ сплетенныхъ изъ древесныхъ вѣтвей; въ этихъ конюшняхъ однако лошади никогда не отдыхаютъ и ихъ обыкновенно надобно искать въ полѣ. По прибытіи проѣзжаго на станцію, два человека отправляются туда верхами и пригоняютъ къ экипажу табунъ въ тридцать или сорокъ лошадей. Почталіоны безъ всякаго разбору берутъ изъ нихъ потребное число, а остальныхъ пускаютъ опять на траву. Вслѣдъ за тѣмъ экипажъ, сопровождаемый хлопаньемъ бичей и криками погонщиковъ, быстро исчезаетъ въ густыхъ облакахъ черной пыли, посреди которой мелькаютъ полу-Европейской нарядъ Доробазовъ, слѣдующихъ за проѣзжими, и красный кафтанъ Албанца, сидящаго на козлахъ. Посреди этого шумнаго вихря и неумолкающихъ криковъ, путешественникъ мчитъ съ удивительною скоростію до ближайшей станціи.

Если бы эти пространныя равнины находились въ рукахъ Англичанъ, Французовъ или Голландцевъ, онѣ бы вѣроятно въ короткое время покрылись плодовыми деревьями, цвѣтущими полями и многочисленными селами. Природа щедро надѣлила эту страну своими дарами. Земля повсюду такъ плодородна, что не имѣетъ надобности въ удобреніи и ожидаетъ только дѣйствія плуга, чтобы принести въ двѣнадцать разъ болѣе противъ посѣва. Почва этой земли способна и для лѣсоводства, что доказываютъ небольшія рощи, видныя въ сторонѣ отъ дороги. Рѣки, орошающія равнины Валахій и Молдавіи, не находя покатости для своего теченія, разливаются безчисленными потоками и наводнятъ поля, много содѣйствуя имъ плодородію. Единственный недостатокъ этихъ степей заключается въ маломъ числѣ рукъ. Точно такъ богатѣйшая страна Европы — Фландрія, представляла некогда, подобно Валахій и Молдавіи, голую равнину, пересѣкаемую множествомъ рѣкъ, которыя не имѣли опредѣленнаго теченія и покрывали мутными своими водами необработанныя земли. Но труды человека обогатили и оживили Фландрію: видъ бѣдности и бесплодія исчезъ совершенно; непроходимыя болота превратились въ прелестнѣйшіе луга и тучныя пажити. Фландрія, дотошъ печальная и обнаженная, явилась въ короткое время страной роскошною и улыбающеюся. Теперь насъ не изумляютъ ни обиліе ея полей, ни богатство и число ея городовъ, ни множество деревень и селеній. Столь удивительная перемѣна кажется намъ дѣломъ самымъ обыкновеннымъ въ странѣ, лежащей близъ Океана, орошаемой рѣкою какова Шельда, принимающею въ себя множество другихъ судоходныхъ рѣкъ, гдѣ сообщенія не затруднительны, сбытъ произведеній удобенъ и приноситъ безчисленныя выгоды. Но все это однакожъ совершенно руками человека; потому что вотъ страна несравненно плодороднѣе Фландріи, пересѣкаемая множествомъ рѣкъ, не менѣе удобныхъ для судоходства и находящаяся въ сообщеніи съ моремъ посредствомъ рѣки въ тысячу разъ обширнѣе и живописнѣе Шельды; страна, сопредѣльная Востоку, имѣющая въ сосѣдствѣ богатѣйшія земли въ мірѣ, но которая остается въ жалкомъ запустѣніи по недостатку рукъ и трудовъ человека. Молдавія и Валахія имѣютъ не болѣе четырехъ съ половиною милліоновъ жителей, между тѣмъ какъ онѣ могли бы доставлять обильное пропитаніе слишкомъ двѣнадцати милліонамъ.

Во время владычества Турокъ народонаселеніе Княжествъ ежегодно уменьшалось. Въ 1730 году при Константинѣ Маврокордато, первомъ Господарѣ, назначенномъ непосредственно Портою, считалось въ Валахій и Молдавіи 147,000 крестьянскихъ семействъ; въ 1745 году ихъ было только 70,000, а въ послѣдствіи это число уменьшилось до 35,000. Тягостные налоги, падавшіе исключительно на земледѣльцевъ, побуждали многихъ изъ нихъ удалиться въ сосѣднія страны, и въ этомъ-то, кажется, заключается главная причина постепеннаго уменьшенія числа жителей обоихъ Княжествъ. Не рѣдко случалось также, что цѣлыя семейства поселянъ, избѣгая обременительныхъ сборовъ и притѣсненій, отказывались отъ своего состоянія и переходили въ услуженіе къ Боjarамъ. Въ нынѣшнее время однакожъ личная безопасность каждаго обезпечена законами, управленіе приняло видъ постоянный и правильный, налоги чрезвычайно уменьшены, торговля хлѣбомъ объявлена свободною — и всѣ эти улучшенія начинаютъ оказывать самое благотворное вліяніе на здѣшнихъ жителей: народонаселеніе годъ отъ году увеличивается, въ сношеніяхъ оказывается нѣкоторая дѣятельность, всеобщая довѣренность примѣтно возрастаетъ.

(Окончаніе впрѣдъ.)

z dwóch lub trzech chałup i kilku stajen, z gałęzi drzewa splecionych; w tych jednak stajniach konie nigdy nie odpoczywają i zazwyczaj trzeba ich szukać w polu. Za przybyciem podróżnego na stacyą, dwaj ludzie udają się tam konno i przypędzają do pojazdu tabun, z trzydziestu lub czterdziestu koni złożony. Pocztylioni bez wszelkiego wyboru biorą z nich potrzebną liczbę, a pozostałe puszczają znowu na paszę. Wkrótce potem pojazd towarzyszony klaskaniem biczów i krzykami popędzających, prędko znika w gęstych obłokach czarnego kurzu, pośród którego miga pół-europejski ubior Dorebazow, jadących za przejeżdżającymi, i czerwona kurtka Albańczyka, na kozłach siedzącego. Wśród tego szumnego wichru i nieustannych krzyków, podróżny unosi się z zadziwiającą szybkością do najbliższej stacyi.

Gdyby te rozległe równiny znajdowały się w ręku Anglików, Francuzów lub Hollendrów, w krótkim zapewne czasie pokryłyby się one owocowemi drzewami, kwiecistemi polami i ludnemi wsiami. Przyrodzenie obdarzyło hojnie kraj ten swemi дарамі. Ziemia wszędzie tak jest urodzajną, że nie potrzebuje żadnego ulepszenia i oczekuje tylko pluga, ażeby wydać dwónastokrotny zasiew. Powierzchnia ziemi przydatną jest nawet pod lasy, o czem przekonują małe zarośla, dające się widzieć po bokach drogi. Rzeki, zwiłżające równiny Multan i Wołoszczyzny, nie znajdując spadku dla swego nurtu, rozdzielają się na mnóstwo ruczajów, i przerzynając pola, bardzo się przyczyniają do ich żyzności. Jedyny niedostatek tych stepów zawiera się w małej liczbie rąk. Podobnież temu najbogatszy kraj Europy — Flandrya, przedstawiała niegdyś, jak teraz Multan i Wołoszczyzna, nagą równinę, mnóstwem rzek przerzynaną, które nie miały pewnego nurtu i zalewały mętnemi wodami nieuprawione grunta. Ale praca człowieka, wzbogaciła i ożywiła Flandryę; widok ubóstwa i płoćności znikły zupełnie; niepodobne do przeyscia błota, zamieniły się w naysiękniejsze łąki i naysłabsze pastwiska. Flandrya, przedtem pępna i pusta, ukazała się w krótkim czasie zamożnym i uśmiechającym się krajem. Teraz nas nie zadziwiają ani jej pol obfitość, ani bogactwa i liczba jej miast, ani też mnóstwo miasteczek i wiosek. Tak zadziwiająca odmiana zdaje się razem być dziełem najwyższem w kraju, położonym blisko oceanu, skrapianym rzeką, taką jak Skalda, zabierającą w siebie mnóstwo innych rzek żeglownych, gdzie komunikacye nie są trudne, odbyty wyrobów łatwy i przynosi niezliczone korzyści. Jednakże tego wszystkiego dokazała ręka człowieka; dla tego też kraj, nierównie żyzniejszy od Flandryi, mnóstwem rzek przerzynany, niemniej podatny do żeglugi i mający komunikacyę z morzem za pośrednictwem rzeki tysiąckroć razy obszerniejszy i malowniejszy od Skaldy; kraj, przyległy Wschodowi, mający w sąsiedztwie najbogatsze w świecie kraje, dla niedostatku rąk i pracy człowieka, w smutnej leży pustyni. Multan i Wołoszczyzna nie mają więcej nad cztery i pół milionów ludności, gdy tymczasem mogłyby dostarczyć obfitej żywności więcej jak dwudziestu milionom.

Pod panowaniem Turków, ludność tych Księstw coraz się zmniejszała. Roku 1730 pod Konstantynem Maurocordato, pierwszym Hospodarem, przez Portę bezpośrednio naznaczonym, liczono w Multanach i Wołoszczyźnie 147,000 familii włościańskich; w roku 1745 było ich tylko 70,000, a w następnych czasach liczba ta zmniejszyła się do 35,000. Uciążliwe podatki, spadające wyłącznie na rolników, zmuszały wielu z nich do oddalenia się do krajów sąsiednich, i to bezwątpienia główną jest przyczyną stopniowego umniejszania się mieszkańców obu Księstw. Często się także zdarzało, iż całe familie włościan, unikając uciążliwych poborów i ucisków, wyrzekały się swego stanu i przechodziły na służbę do Bojarów. W teraźniejszym jednakże czasie osobiste bezpieczeństwo każdego jest zapewnione prawami, Rząd przybrał charakter stały i regularny, podatki nadzwyczajnie zmniejszone, handel zbożem ogłoszony wolnym — wszystkie te ulepszenia zaczynają okazywać dobroczynny wpływ na tutejszych mieszkańców: ludność co rok wzrasta, w związkach okazuje się pewna czynność, i w ogólności: ufnosć widocznie wzrasta.

(Dokończenie nastąpi.)